

Άρειος Πάγος
Αριθμός απόφασης 1/2012
Β1' Πολιτικό Τμήμα

Περίληψη

Διευθυντικό δικαίωμα εργοδότη - Δεν είναι καταχρηστική η άσκηση του δικαιώματος του εργοδότη να τοποθετεί συγκεκριμένο εργαζόμενο ως προϊστάμενο ενός τμήματος η ενός καταστήματος της επιχειρήσεώς του κατά παράλειψη άλλου μισθωτού, ο οποίος υπερέχει, έστω και καταφανώς, σε τυπικά και ουσιαστικά προσόντα έναντι του τοποθετηθέντος - Και τούτο διότι δεν πρόκειται για απλή βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή, αλλά για επιλογή του έχοντος την εκμετάλλευση εργοδότη που αφορά αποφασιστικώς την οργάνωση και διεύθυνση της επιχειρήσεως - Για να είναι καταχρηστική η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη, απαιτείται η συνδρομή και άλλων πραγματικών περιστατικών, τα οποία, σε συνδυασμό με την καταφανή υπεροχή του παραληφθέντος, να θεμελιώνουν προφανή υπέρβαση από μέρους του εργοδότη των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.

Κείμενο

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ηλία Γιαννακάκη, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βασίλειο Λυκούδη, Βαρβάρα Κριτσωτάκη, Ανδρέα Δουλγεράκη και Δημήτριο Κόμη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 4 Οκτωβρίου 2011, με την παρουσία και του γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσειόντος: Β. Κ. του Κ., κατοίκου ..., ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Γεώργιο Βλασσόπουλο.

Της αναιρεσίβλητης: Ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ" (ΔΕΗ ΑΕ), που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Ευστάθιο Κουκούτση με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ. Δεν κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 14-7-2003 αγωγή του ήδη αναιρεσειόντος, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 1944/2005 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 5241/2006 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί ο αναιρεσειών με την από 21-12-2007 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Δημήτριος Κόμης διάβασε την από 22-10-2010 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως. Ο πληρεξούσιος του αναιρεσειόντος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Ο εργοδότης, ασκώντας το διευθυντικό του δικαίωμα, έχει την εξουσία να προσδιορίζει το περιεχόμενο της υποχρεώσεως του μισθωτού για παροχή εργασίας, καθορίζοντας τους όρους της παροχής της, το τόπο, το χρόνο και τον τρόπο, εφόσον οι όροι αυτοί δεν έχουν προσδιορισθεί από κανόνες δικαίου ή από την εργασιακή σύμβαση. Έχει, δηλαδή, ο εργοδότης, ως διευθυντής της εκμετάλλευσής την εξουσία να οργανώνει και να διευθύνει την επιχείρησή του με βάση τα κρινόμενα από αυτόν ως πλέον αποτελεσματικά γι' αυτή κριτήρια. Το υπό το άνω περιεχόμενο δικαίωμα του εργοδότη δεν επιτρέπεται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 281 Α.Κ., να

ασκείται καταχρηστικά. Δεν είναι όμως καταχρηστική, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, η άσκηση του δικαιώματος του εργοδότη να τοποθετεί συγκεκριμένο εργαζόμενο ως προϊστάμενο ενός τμήματος η ενός καταστήματος της επιχειρήσεώς του κατά παράλειψη άλλου μισθωτού, ο οποίος υπερέχει, έστω και καταφανώς, σε τυπικά και ουσιαστικά προσόντα έναντι του τοποθετηθέντος. Και τούτο διότι δεν πρόκειται για απλή βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή, που εντάσσεται στα εκ της εργασίας δικαιώματα του μισθωτού, τα οποία ευλόγως συνδέονται με τις αντικειμενικώς εκτιμώμενες ικανότητες αυτού, αλλά για επιλογή του έχοντος την εκμετάλλευση εργοδότη που αφορά αποφασιστικώς την οργάνωση και διεύθυνση της επιχειρήσεως. Για να είναι καταχρηστική, στη περίπτωση αυτή, η άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος του εργοδότη, απαιτείται η συνδρομή και άλλων πραγματικών περιστατικών, τα οποία, σε συνδυασμό με την καταφανή υπεροχή του παραλειφθέντος, να θεμελιώνουν προφανή υπέρβαση από μέρους του εργοδότη των ορίων που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος (Ολομ. ΑΠ 25/2003). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 40 παρ. 1 του Κανονισμού Καταστάσεως Προσωπικού της ΔΕΗ (Κ.Κ.Π.-Δ.Ε.Η.), που περιέχεται στην από 4-10-1973 ΕΣΣΕ, η οποία δημοσιεύθηκε στην Ε.τ.Κ. με την 2842/442/1973 απόφαση του Υπουργού Απασχολήσεως (ΦΕΚ Β 1274) και έχει ισχύ νόμου, διότι κυρώθηκε αναδρομικά με το άρθρο 2 ΝΔ 210/1974, ανάθεση καθηκόντων οιασδήποτε στάθμης Διοίκησης σε μισθωτούς της ΔΕΗ γίνεται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή, ο οποίος είναι αρμόδιος για την ανάκληση της σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παραγρ. 3 του ίδιου άρθρου. Με την υπ' αριθμ. 15/1996 απόφαση του Γενικού Διευθυντή της ΔΕΗ ορίστηκε, μεταξύ άλλων, ότι, για την ανάθεση καθηκόντων για την κάλυψη κενής θέσης Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης, θα γίνεται προκήρυξη, στην οποία θα αναφέρεται η κατηγορία, καθώς και τα, κατά την κρίση της επιχείρησης, απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού που θα καλύψει την θέση, ορίστηκε δε επίσης και η διαδικασία ανάθεσης των καθηκόντων αυτών. Δυνάμει της παραπάνω αποφάσεως του Γεν. Διευθυντή της ΔΕΗ, προκηρύχθηκε, με την υπ' αριθμ. ΑΡ/ΗΜ/ΥΗΣ/Κ-Σ/Φ.816/606/14-3-2003 Ανακοίνωση - Πρόσκληση, η πλήρωση μιας κενής θέσης Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης στο Συγκρότημα Αχελώου/ΥΗΣ Καστρακίου - Στράτου. Με την προκήρυξη αυτή ορίστηκε, ότι δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι μισθωτοί Τ4/Δ του ΥΗΣ Καστρακίου - Στράτου, που είναι κάτοχοι Πτυχίου ή Απολυτηρίου Σχολής Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης και διαθέτουν την κατά νόμο απαιτούμενη Επαγγελματική Άδεια και ότι, κατά την αξιολόγηση και επιλογή των υποψηφίων από την προβλεπόμενη Τριμελή Επιτροπή, θα ληφθούν υπόψη τα τυπικά προσόντα σύμφωνα με τον ΚΚΠ/ΔΕΗ, τα ουσιαστικά προσόντα, όπως η υπηρεσιακή απόδοση, η ικανοποιητική άσκηση καθηκόντων, η διοικητική ικανότητα, η ευκολία στη συνεργασία, η αποδοχή από τους συναδέλφους και η προηγούμενη εμπειρία σε άλλες θέσεις και άλλους σταθμούς ΥΗΣ, ΑΗΣ. Το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση του, δέχθηκε ότι, με βάση τα προεκτεθέντα, η συγκροτηθείσα, κατά τα οριζόμενα με την ως άνω υπ' αριθμ. 15/1996 απόφαση του Γενικού Διευθυντή της εναγομένης και ήδη αναιρεσίβλητης ΔΕΗ, Τριμελής Επιτροπή συνέταξε τον σχετικό συγκριτικό πίνακα με τα ονόματα και τα λοιπά στοιχεία των τριών υποψηφίων, ήτοι του ενάγοντος και ήδη αναιρεσειόντος, του Β. Κ. και του Δ. Χ., και πρότεινε, κατά πλειοψηφία, για την πλήρωση της κενής θέσης του Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης του Συγκροτήματος Αχελώου/ΥΗΣ Καστρακίου - Στράτου τον Β. Κ., την πρόταση της δε αυτή (μαζί με τον ως άνω πίνακα) απήρθηνε στον Προϊστάμενο του ιεραρχικά ανώτερου υπηρεσιακού μέλους της (Επιτροπής), ήτοι στον Διευθυντή Εκμετάλλευσης ΥΗΣ, ο οποίος με την υπ' αριθμ. 308/4-6-2003

απόφασή του ανέθεσε τα καθήκοντα του Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης του Συγκροτήματος Αχελώου στον Β. Κ. από 1-6-2003. Ο ενάγων - δέχθηκε περαιτέρω το Εφετείο - προσλήφθηκε από την εναγομένη, ως τεχνικός, την 1-4-1986. Είναι κάτοχος πτυχίου μηχανοτεχνίτη Κατωτέρας Τεχνικής Σχολής Αγρινίου και πτυχίου Μηχανολόγων Μέσης Δημόσιας Σχολής Αθηνών, κάτοχος άδειας άσκησης επαγγέλματος για συντήρηση μηχανολογικών εγκαταστάσεων ΙΙ και ΙΙΙ όλων των ειδικοτήτων, κάτοχος άδειας Εργοδηγού - Μηχανολόγου ειδικότητας Α' από 3-5-1993, κάτοχος άδειας οξυγονοκολλητή Β' τάξης από 24-1-2003, κάτοχος άδειας ηλεκτροσυγκολλητή από 24-1-2003 και άδειας μηχανοδηγού χειριστή ΠΔ 31/1990 από 2-10-2001. Ο μέσος όρος βαθμολογίας του κατά την τελευταία τριετία (πριν από την επιλογή) ήταν 840 μονάδες. Έχει παρακολουθήσει επτά επιμορφωτικά σεμινάρια και του ανατέθηκαν καθήκοντα Αρχιτεχνίτη από το έτος 1994. Ο επιλεγείς Β. Κ. προσλήφθηκε από την εναγομένη, ως τεχνικός, την 1-12-1986. Είναι κάτοχος πτυχίου μηχανοτεχνίτη Κατωτέρας Τεχνικής Σχολής Αγρινίου, πτυχίου Εργοδηγού Μηχανολόγου Μέσης Τεχνικής Σχολής Αγρινίου, κάτοχος άδειας άσκησης επαγγέλματος για συντήρηση μηχανολογικών εγκαταστάσεων ΙΙ και ΙΙΙ όλων των ειδικοτήτων και κάτοχος άδειας Εργοδηγού -Μηχανολόγου ειδικότητας Α' από το έτος 2002. Ο μέσος όρος βαθμολογίας του κατά την τελευταία τριετία (πριν από την επιλογή) ήταν 834,70 μονάδες. Έχει παρακολουθήσει επτά επιμορφωτικά σεμινάρια και του ανατέθηκαν καθήκοντα Αρχιτεχνίτη της Ομάδας Μηχανολογικής Συντήρησης στον ΥΗΣ Π. Μπακογιάννη (Κρεμαστών) από 1-12-1992. Τόσο δε ο ενάγων όσο και ο επιλεγείς Β. Κ. συνεργάζονται καλά με τους προϊσταμένους και τους υφισταμένους τους και τυγχάνουν της αποδοχής των συναδέλφων τους. Με βάση τις παραδοχές αυτές η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε στη συνέχεια, ότι από την σύγκριση των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων του ενάγοντος με εκείνα του Β. Κ. προκύπτει ότι ο ενάγων υπερέχει του επιλεγέντος συναδέλφου του ελαφρώς ως προς τους τίτλους σπουδών, την γενική υπηρεσιακή αρχαιότητα και την βαθμολογία, ενώ και οι δύο είναι, κατά το μάλλον ή ήττον, ισότιμοι ως προς την ανάθεση υπεύθυνων καθηκόντων, την παρακολούθηση επιμορφωτικών σεμιναρίων και την αποδοχή από τους συναδέλφους τους. Επομένως ο ενάγων δεν υπερέχει καταφανώς κατά τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα έναντι του συναδέλφου του Β. Κ., που κατέλαβε τη θέση του Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης του ΥΗΣ Καστρακίου - Στράτου. Αλλά και αν ήθελε υποθεθεί ότι ο ενάγων υπερέχει αυτού, έστω και καταφανώς, κατά τα εν λόγω προσόντα, τούτο δεν αναιρεί το δικαίωμα του εργοδότη, στην προκείμενη περίπτωση της εναγομένης, να τοποθετήσει άλλον υπάλληλο, έστω και αν υστερεί έναντι άλλων συναδέλφων του και δεν καθιστά την άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος καταχρηστική, αφού δεν πρόκειται για βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή, αλλά μόνο για τοποθέτηση κάποιου υπαλλήλου της επιχείρησης σε θέση ευθύνης, ο οποίος κρίνεται από τον εργοδότη ως ο πλέον κατάλληλος για να την αναλάβει.

Συνεπώς - συνεχίζει το Εφετείο - η επιλογή από την εναγομένη του Β. Κ. αντί του ενάγοντος, για την διαληφθείσα θέση, δεν έγινε κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 281 και 652 του Α.Κ., σε συνδυασμό με τις παραπάνω διατάξεις του Κανονισμού Καταστάσεως Προσωπικού της εναγομένης, αφού, εκτός από την προκύπτουσα από τα προσόντα του ενάγοντος υπεροχή αυτού έναντι του επιλεγέντος Β. Κ., δεν αποδείχθηκε ότι συντρέχουν και άλλες περιστάσεις που, συνδυαζόμενες με την κατά τα άνω προσόντα υπεροχή, είναι ικανές να στηρίξουν προφανή αντίθεση στην καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή τον οικονομικό ή κοινωνικό σκοπό του άνω δικαιώματος της εναγομένης εργοδότης. Με τις σκέψεις αυτές το Εφετείο εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση που είχε δεχθεί τα αντίθετα και απέρριψε την

αγωγή στο σύνολο της. Έτσι που έκρινε το Εφετείο δεν παρείδε ισχυρισμούς του ενάγοντος - αναιρεσείοντος που έχουν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης και δεν παραβίασε, ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου, με ανεπαρκείς ή αντιφατικές αιτιολογίες, τις προαναφερθείσες ουσιαστικού δικαίου διατάξεις, αφού δεν δέχθηκε ότι συντρέχουν άλλες περιστάσεις που να καθιστούν μη δικαιολογημένη και αντίθετη προς τα υπηρεσιακά συμφέροντα της εναγομένης - αναιρεσίβλητης τη μη τοποθέτηση του ενάγοντος στη θέση του Εργοδηγού Μηχανολογικής Συντήρησης του ΥΗΣ Καστρακίου - Στράτου και συνακόλουθα να δικαιολογούν την κρίση ότι η επιλογή του υστερούντος έναντι του ενάγοντος ως άνω συναδέλφου του Β. Κ. δεν αποσκοπούσε στην κάλυψη των υπηρεσιακών αναγκών της εναγομένης και δεν έγινε προς το συμφέρον της (ΑΠ 557/2009). Άρα οι περί του αντιθέτου από το άρθρο 559 αριθμ. 8, 1 και 19 ΚΠολΔ λόγοι του αναιρετηρίου, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Μετά από αυτά, η κρινόμενη αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί. Δικαστική δαπάνη δεν επιδικάζεται υπέρ της αναιρεσίβλητης, που νίκησε, η οποία, όπως προκύπτει από τα πρακτικά συνεδριάσεως του Δικαστηρίου τούτου, εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ και δεν κατέθεσε προτάσεις, διότι δεν υποβλήθηκε σχετικό αίτημα παρ' αυτής, όπως απαιτείται από το άρθρο 191 παρ. 2 ΚΠολΔ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 21-12-2007 αίτηση του Β. Κ. για αναίρεση της υπ' αριθμ. 5241/2006 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 6 Δεκεμβρίου 2011. Και Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 2012.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ